

asettaa päämääränsä korkeammalle, todellisuudessa on lopputulosta lähempänä kuin toinen. Moraalinen, siiveellinen, voitto on yleensä, kun on kysymys korkealle tähtäävistä pyrinnoista, vaikuttavampi ja tehokkaampi, kuin todellisesti saavutetut pienemmät voitot. Pyrrhos ei voittanut roomalaisia, vaikka hän ne voittikin kahdessa suuressa taistelussa.

Punanen Soihtu 1913.

Työläisnainen 1913 no. 50.

Sosialisti 8 ja 13. 1. 1913.

Sosialismi ja korporatsioni.

OSUUSKAUPAN KORKEIMMAT PÄÄMÄÄRÄT

“Otsasi hiessä pitää sinun syödä leipäsi”, sanoo raamattu. Mutta tämän säännön mukaan eivät suinkaan kaikki nykyisessä yhteiskunnassa elä. Päinvastoin löytyy koko joukko ihmisiä, jotka elävät kuin loiskasvit muitten kasvien nesteestä, muitten ihmisten työstä ja hiestä. Sattuvasti on Marx kommunistisessa manifestissa huomauttanut, että juuri ne, jotka tekevät vähemmän työtä saavat suurimmat palkat ja ne taas, jotka tekevät enimmän työtä niittävät vähemmän korvauksen. Köyhälistöä sorretaan ja nyljetään kaikkialla ja tämä sorto ja nylkeminen tapahtuu pääasiallisesti kahdella eri tavalla.

Nykyisessä yhteiskunnassa ei kukaan pääse tuotannolliseen itsenäisyyteen ilman pääomaa. Käsityöläiset eivät ajan pitkään — sanottakoon mitä tahansa — voi pääoman puutteessa kilpailla tehtaanomistajien kanssa, vaan vajoavat varsinaisen köyhälistön joukkoon. — Englannissa esim. voivat he pysyä pystyssä ainoastaan siten, että toimittavat semmoista hienompaa työtä,

jota koneet eivät voi aikaansaada. Ja toiselta puolen anastavat nuo trustit itsellensä yhä enemmän valtaa — taloudellista ja muuta — ja varsinkin rahan, dollarin, luvatussa maassa kasaantuvat miljoonat ja miljaardit muutamien upporikkaitten käsiin eikä aivan syyttä ole ennustettu, että jonkun ajan perästä koko Ameriikka on jonkun kymmenkunnan Rockefellerin ja Morganin käsissä. Työntekijä on orja, työnantajan orja; ei varsinainen orja eikä edes maaperään sidottu maaorjakaan, vaan "vapaa" taloudellinen orja, ja tämä orjuus ei ole muuta kuin hienompi muoto varsinaisesta orjuudesta, sillä taloudellinen orjuus on kaiken muun orjuuden perustuksena, käytettäköön sitte sille mitä kauniita nimiä tahansa. Siitä seuraa kurjuus kaikissa muodoissaan ja kaikilla aloilla. Köyhälistö voi vapautua tästä orjuudesta *perinpohjin ja täydellisesti* ainoastaan sillä, että pääoma yksityisten huostasta siirtyy yhteiskunnan halltuun, jota päämäärää juuri kansainvälinen työväenliike tavoittelee.

Paitsi työnantajaa löytyy toinenkin köyhälistön sortaja, kaupanvälittäjä. Louis Bertrandin suuressa teoksessa Belgian kooperatiivisesta liikkeestä — mikä muuten on paras teos tällä alalla — löytyy eräs pureva irvikuva, joka esittää kyyryssä kulkevan sauvaan nojautuvan laihan miehen, jonka selässä istuu toinen hie-
man suurempi mies, käsi toisen taskussa ja tämän selässä taas kolmas samalla tavalla ynnä neljäs, kunnes tulemme ylinnä istuvaan hyvin rehevään ja pulskaan tukkukauppiaseen. Tavaranto tuotanto-arvosta on alin mies ylempänä oleville kadottanut ainakin 25%, joskus aina 75% :iin asti.

Tästä painajaisesta voi köyhälistö vapautua samalla keinolla kuin työnantajan holhouksesta: pääoman siirtymisellä yhteiskunnan huostaan. Mutta löytyy toinenkin keino tämän tarkoituksen saavuttamiseksi, joka auttaa asiaa *osaksi ja väliaikaisesti*, sillä, kuten Beatrice Webb erinomaisessa teoksessaan kooperatiivisesta liikkeestä Englannissa on huomauttanut, eivät esim. kulkuneuvot, vesijohdot, yleinen valaistus ja ulko-

maan kauppa milloinkaan voi tulla osuuskauppojen piiriin. Eikä edes kaikki osuustoiminta tarkoita sörön s. o. toisen työstä karttuvan yksityisvoiton poistamista. Kun esim. luottoyhdistyksissä liikkeen voitto jaetaan osakkeen omistajille, eikä lainan ottajille, vaikka viime-mainitulla tavalla luottoyhdistysten varsinainen tarkoitus — lainan saanti helpoilla ehdoilla — siten paremmin toteutuisi, niin se ei ole muuta kuin liikevoiton kartuttamista, kuten tavallisissa osakeyhtiöissä.

Mutta tavallisesti ei osuuskaupoissa täten menettellä. Liikkeen tuottama voitto jaetaan yleensä ostajille ostoksien suuruuden mukaan. Mutta sittekään ei liikevoiton jakamisen ostajille tule olla osuuskauppojen pää-tarkoituksena, kuinka houkuttelevalta se näyttääkin; vaikka kyllä myönnän, että tämä houkuttelukeino jossain määrässä on tarpeellinen. Kun osuuskaupan reservi on muodostettu, tulee, jos suinkin mahdollista, ajatella tuotantoyhdistysten perustamista sen yhteyteen. Kokemus on näet näyttänyt, että tuotantoyhdistykset itsenäisinä eivät menesty, niillä ei ole kyllin pääomaa, ei kyllin ostajia, ei kyllin kurinpitoa —, mutta osuuskauppojen yhteydessä ne onnistuvat mainiosti, kuten kokemus Englannista, Belgiasta ja Saksasta ilmeisesti todistaa. Osuuskaupat, joiden yhteyteen on tuotantoyhdistyksiä liitetty, vapauttavat köyhälistön sekä kaupanvälittäjän että työnantajan holhouksesta.

Ja toiseksi tulee osuuskaupan korottaa työntekijänsä elämänehdot. Osuuskauppojen eräs heikko puoli, jos katsoo köyhälistön lopulliseen vapautukseen, on siinä, etteivät ne voi luopua työpalkka- ja työntekijäjärjestelmästä — joka vasta tuotantovälikkappalten ottamisella yhteiskunnan huostaan voi tapahtua —, mutta jos kohta tämä ei voikaan tapahtua, tulee niiden aina esiintyä mallityönantajina ja — katse tulevaisuutta kohti — luoda työntekijöillensä niin suotuisat työehdot kuin suinkin mahdollista.

Ja vihdoin tulee osuuskauppojen perustaa kirjastoja, lukusaleja ynnä muita henkisiä laitoksia, jotka ovat omiansa herättämään köyhälistön henkisiä puolia; sillä

tämä henkinen kehitys, jolla on äärettömän suuri merkitys tulevaisuuden ja sen ohjaajien varalle kaikissa suhteissa, tulee omankin liikkeen hyväksi; jokainen ymmärtäväinen ihminen myöntää näet nyt, että älykäs työntekijä on, ainakin suurempaa taitoa kysyvissä liikkeissä, paljon tuotteliaampikin itse liikkeen vaurastumiseksi, kuin oppimaton ja henkisesti kehittymätön.

Osuuskauppoja kannattaa etupäässä köyhälistö. Ja köyhälistön varsinainen tarkoitus on luonnollisesti etupäässä sen lopullinen ja täydellinen vapautus pääoman kahleista. Tietysti siis osuuskauppojenkin ilomielin tulee tehokkaasti vaikuttaa tämän korkeimman ja suurimman tarkoituksensa toteuttamiseksi, mikäli ne suinkin voivat.

Minä myönnän, että tämmöinen kannatus osuuskauppojen puolesta on melkoinen *uhraus* kansan suuren enemmistön *vapauttamiseksi*. Mutta sen ainakin historia meille näyttää, että ilman uhrausta ei mitään suurta ole aikaan saatu *itsekkäisyyden ulkopuolella* olevan aatteen hyväksi. Me teemme etupäässä työtä lastemme ja lastenlapsiemme edestä. "Ihminen kasvaa suurempien tarkoituksien kanssa", lausuu Schiller; mutta itseks ihminen kutistuu ja samoin ne yritykset, joissa jäsenet etupäässä katsovat omaa etuansa.

Katse siis korkeammalle! Todellinen onni tulee ainoastaan sen osaksi, joka omaa voittoa katsomatta palvelee ihmiskuntaa ja pelkäämättä taistelee sen ihan teitten puolesta! Ja suuri aate on tosiaan varsinaisen kansan lopullinen vapautus! Kansamme voima kasvaa, koko ihmiskunta uudistuu ja uudet voimat nousevat kansan syvistä riveistä päivänvaloon. Edessämme, jos kohta vielä kaukanakin, häämöittää jo iloisen tulevaisuuden kauniisti, ihanasti hohtava aamurusko!

Auta Itseäsi, 3. 5. 1905.